วารสารปรัชญาปริทรรศน์
JOURNAL OF PHILOSOPHICAL VISION
ISSN: 1513-6620 (Print) × ISSN: 2773-9643 (Online)
https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/index

Research Article

ศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตร

An Analytical study of Ethics in Karaṇīyametta Sutta

พระเดชา จิรเตโช (จิระอนุกูลชัย)[1]*

Phra Decha Jiratecho (Jiraanukulchai)[1]*

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author*

1. พระเดชา จิรเตโช (จิระอนุกูลชัย)*

Phra Decha Jiratecho (Jiraanukulchai)*
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.
Email: decha011975@gmail.com

คำสำคัญ:
จริยศาสตร์, กรณียเมตตสูตร

Keywords:
Ethics, Karaṇīyametta Sutta

Article history:
Received: 07/06/2024
Revised: 10/10/2024
Accepted: 22/10/2024
Available online: 15/05/2025

How to cite:
Jiraanukulchai, P. D. J. (2025). An Analytical study of Ethics in Karaṇīyametta Sutta. *Journal of Philosophical Vision, 30* (1), 1 - 11.

ABSTRACT

The research article consists of these following objectives: 1) to study ethics; 2) to study Karaṇīyametta Sutta; and 3) to analyze the ethics appearing in Karaṇīyametta Sutta. There is a qualitative research which is analyzed by using documents and related literature and then presented by descriptive approach.

From the study, the following results are found that 1) ethics is a branch of philosophy. Ethics is a theoretical principle. Ethics concerns with human conduct and relates to criteria for judging rightness or wrongness and appropriateness or inappropriateness through seeking the value of life and what is the best for human life. 2) Karaṇīyametta Sutta are theoretical principle and practice. It is a sutta that the Lord Buddha gave to 500 monks for praying and spreading kindness to the forest gods and then develop kindness and Samathakammaṭṭhāna with diligence through using Magga which is abbreviated into Sīla, Samādhi, and Paññā. Finally, it can become an Arahanta. 3) The analysis of ethics in Karaṇīyametta Sutta can be divided into three aspects: goodness with following the Dhamma, virtues with gathering the goodness and vowing to triple gem, and values with forming peacefulness for themselves and others, including all creatures in various realms.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3. ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาจริยศาสตร์ 2. เพื่อศึกษาหลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตร 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนา

ผลของการวิจัยพบว่า 1) จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา เป็นหลักการทางด้านทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องความประพฤติของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ตัดสินความถูก ความผิด ควรหรือไม่ควร ด้วยการแสวงหาคุณค่าของชีวิตว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของมนุษย์ 2) หลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตร เป็นหลักการทางด้านทฤษฎีและทางด้านการปฏิบัติ เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระภิกษุจำนวน 500 รูป เพื่อนำไปสวดแผ่เมตตาให้กับรุกขเทวดา แล้วเจริญเมตตาสมถกัมมัฏฐานด้วยความเพียร โดยใช้หลักธรรมมรรคมีองค์แปดที่ย่นย่อมาเป็น ศีล สมาธิ และปัญญา ทำให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ในที่สุด 3) วิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรแบ่งได้สามประการ คือ ด้านความดีงาม ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน ด้านคุณธรรม เป็นการสั่งสมคุณงามความดี มั่นคงในพระรัตนตรัย และด้านคุณค่าก่อให้เกิดความสุขสงบร่วมเย็นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดถึงสัตว์ทั้งหลายในภพภูมิต่าง ๆ

1. บทนำ

ความสงสัยเกิดขึ้นมากมายในจิตใจของมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม ต่างเภท ต่างวัย ต่างเหตุ ต่างผล ต่างปัจจัย หัวข้อความสงสัยที่ตรงกันนั้นคือ จริยศาสตร์คืออะไร และ พุทธจริยศาสตร์คือความเกี่ยวคล้องคืออะไร จะว่าด้วยการหลักแห่งความประพฤติ พูดถึงความดี ความชั่ว การตัดสินความดีความชั่ว การแสวงหาความดีสูงสุดเป็นต้น ควรเข้าใจความหมายของการกระทำด้านศีลธรรมของมนุษย์ในบริบทของบุคคลหรือในความสัมพันธ์กับบุคคลซึ่งช่วยให้เราสามารถเข้าใจถึงความหมายของการกระทำด้านศีลธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่มีความรับผิดชอบของมนุษย์การกระทำเป็นการเผยแสดงธรรมชาติของมนุษย์หรือการกระทำเป็นปรากฏการณ์ภายนอกของมนุษย์ที่บุคคลเผยแสดงตนเองออกในความหลายหลากของการกระทำของตนทั้งในสถานที่และกาลเวลาในความหมายที่ว่า “บุคคลเป็นคนอย่างไร การกระทำของเขาก็เป็นเช่นนั้น” เช่น บุคคลที่เป็นคนดีก็ควรที่จะกระทำแต่สิ่งที่ถูกต้องและในทางกลับกันบุคคลที่เป็นคนเลวก็น่าจะกระทำสิ่งที่ผิดเป็นต้น (เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, 2545) สภาพปัญหาและความสำคัญของพุทธจริยศาสตร์หรือจริยธรรมนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นเจ้าอาวาสหรือเป็นบริหารในหน่วยงานใด ๆ ก็ตามควรจะพิจารณาแยกแยะให้ถ่องแท้เสียก่อนว่าจะลงมือแก้ปัญหาหรือตัดสินปัญหาทางจริยธรรมโดยใช้หลักการหรือทฤษฎีใด ๆ เพราะปัญหาจริยธรรมเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อน ผู้บริหารจะต้องพิจารณาและตระหนักรู้ให้แน่ชัดว่า ควรจะใช้หลักทฤษฎีอะไรมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

หากผู้บริหารเข้าใจหลักและทฤษฎีจริยธรรมอย่างถ่องแท้แล้วก็สามารถจะหยิบยกหลักและทฤษฎีเหล่านั้นมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างง่ายดาย และบังเกิดผลที่ดีแก่สังคมคือประเทศชาติและสังคม

โลกต่อไป (จำเริญรัตน์ เจือจันทร์, 2548) แนวคิดทฤษฎีทางจริยศาสตร์และพุทธจริยศาสตร์นั้นจึงจะเปรียบได้กับเข็มทิศที่นำทางให้ผู้ปฏิบัติตามได้มีหลักยึดที่ถูกต้องในทางดำเนินไปสู่จุดหมายที่ถูกต้องสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่จำเป็นกับทุกคนในสังคมเพราะว่าทุกคนนั้นไม่ได้อยู่ตามลำพังแต่เพียงผู้เดียวต้องมีการติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา ดั้งนั้น การที่อยู่ร่วมกันในสังคมในหมู่คนจำนวนมากต้องมีกฎมีระเบียบในการปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขแก่ตนเองและผู้อื่น และถ้าทุกคนในสังคมได้นำหลักจริยศาสตร์มาใช้แล้ว ผู้วิจัยเชื่อได้ว่า ชีวิตของบุคคลนั้นจะมีแต่ความร่มเย็นเป็นสุขมีความเจริญงอกงามในชีวิต และสังคมก็จะมีคนที่ดีมีศีลธรรม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสุขอย่างแน่นอนแต่แล้วประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้คนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนา แต่ความศรัทธาของชาวพุทธก็เริ่มเสื่อมลงในรอบศตวรรษที่ผ่านมาจนมีผู้คนต่างวิพากษ์วิจารณ์ และมองว่าพระพุทธศาสนา มีไว้สำหรับการทำบุญเพื่อมุ่งสวรรค์และหนีจากนรกเท่านั้นเอง ในขณะเดียวกันข้อวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์บางรูปอยู่ในภาวะถดถอยจากพระวินัย เช่น การทำธุรกิจเชิงพานิชย์ ประกอบพิธีกรรมภูตผีเข้าทรงเจ้า ประกอบพิธีกรรมเช่นเวทย์มนต์คาถาหาเลี้ยงชีพโดยอาศัยความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีข่าวฉาวโฉ่เกี่ยวกับพระยุ่งกับสีกา เมาสุรา ฯลฯ ยิ่งทำให้ความศรัทธาของชาวพุทธเริ่มสั่นคลอน และรู้สึกหมดหวังมากยิ่งขึ้น

เมื่อคณะสงฆ์ต่างไม่ใยดีต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรภายใต้ระบบศักดินาที่มุ่งเน้นใช้ชีวิตภายใต้สมณวิสัยเพื่อยศศักดิ์เล่นพรรคเล่นพวกและดำเนินงานโดยปราศจากความโปร่งใสและความยุติธรรมสิ่งเหล่านี้คือสาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหาที่ทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมศรัทธา พระสงฆ์จึงควรหันมาทบทวนบทบาทของตนเองให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือหลักการแบบแผนนั้น ๆ จะกล่าวคือ พระสงฆ์เหล่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งเดียวกับพระศาสนา ไม่ปฏิบัติเป็นปฏิปักษ์ขัดต่อคำสอนของพระศาสดา ดำรงตนภายใต้สมณวิสัยเป็นพุทธศาสนทายาทศึกษา ปฏิบัติเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนาให้ดำรงสืบต่อไป ซึ่งภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของพระสงฆ์คือการหันมาทบทวนบทบาทของการดำรงชีพของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล โดยพิจารณาถึงคุณสมบัติของพระสงฆ์ ซึ่งผู้วิจัยมองว่า หลักกรณียเมตตสูตรนั้นน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดที่จะชี้ให้เห็นว่าคุณสมบัติและการประพฤติการปฏิบัติของพระสงฆ์ควรมีทิศทางหรือหลักจริยวัตรเป็นอย่างไร หลักกรณียเมตตสูตร (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 15, 2539: 784) จัดเป็นพระสูตรที่ว่าด้วย คุณสมบัติของผู้ควรบรรลุสันตบทหรือนิพพาน และว่าด้วยการแผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์ พระสูตรนี้จัดเป็นนโยบายที่พระพุทธเจ้าทรงมอบให้แก่พระภิกษุโดยทรงแนะนำให้พระภิกษุเจริญเมตตาจิตไปในหมู่มวลสรรพสัตว์ตลอดจนเทพ เทวา ภูตผีปีศาจทั้งหลาย ไม่มีประมาณ ไม่มีขอบเขต ไม่จำกัดว่าสัตว์นั้นหรือเขาผู้นั้นจะเกี่ยวข้องกับเราหรือไม่ก็ตาม ก่อนจะเข้าสู่เรื่องราวให้ตั้งจิตเจริญเมตตาพร้อมกับสาธยายพระสูตรนี้ นอกจากเทวดาจะไม่แสดงสิ่งที่น่ากลัวหลอกหลอนแล้ว ยังจะมีใจอนุเคราะห์ภิกษุสงฆ์อย่างมีไมตรีจิตอีกด้วย

ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของสาระสำคัญของจริยศาสตร์ที่เหมือนกันกับพุทธจริยศาสตร์หรือไม่ในกรณียเมตตสูตรนั้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรและคุณค่าของหลักธรรมทั้งในด้านจิตใจ และทางด้านสังคม เพื่อให้ได้ประโยชน์และเพื่อความสอดคล้องกับพุทธประสงค์อันดีงามเพื่อขจัดความขัดแย้งกันและกันเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาและสานต่อประเพณีอันดีงามให้คงอยู่กับคู่สังคมไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาหลักจริยศาสตร์

2.2 เพื่อศึกษาหลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตร

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตร

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าในเรื่องหลักวิเคราะห์เกี่ยวกับจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตร โดยมีประเด็นที่จะทำการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตร มีเนื้อหาสาระประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ 1. จริยศาสตร์ ประเด็นที่จะศึกษานั้นมีอยู่ 2 ประการ คือ ลักษณะแห่งความประพฤติ และ ลักษณะเชิงคุณค่าทางจริยศาสตร์ 2. กรณียเมตตาสูตร ศึกษาความเป็นมา และเนื้อหาสาระสำคัญ

3.2 ขอบเขตด้านเอกสาร

การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตร ใช้เอกสารประกอบการทำวิจัย ดังนี้ 1. เอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย และฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ 2. เอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวของกับการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้เน้นการค้นคว้าวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกและอรรถกถา

2. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ หนังสือ งานวิจัยเอกสาร บทความ งานเขียนอื่น ๆ และค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเป็นหลัก

3. หลังจากการรวบรวมและศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นได้นำมาเพื่อทำการวิเคราะห์ความหมาย สรุปข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า นำมาประกอบการสรุปและอภิปรายผล

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยศาสตร์ที่ปรากฏใน กรณียเมตตสูตร พบว่า จริยศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่เกี่ยวกับการประพฤติของมนุษย์ ซึ่งเชื่อมโยงกับการตัดสินสิ่งที่ถูกหรือผิด รวมถึงสิ่งที่ควรหรือไม่ควรทำ

ตามหลักการที่กำหนด โดยมีการแสวงหาคุณค่าที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตมนุษย์ หลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตรสามารถแบ่งได้ดังนี้

5.1 ด้านความดีงาม หมายถึง ในกรณียเมตตสูตร ความดีงามเป็นหัวใจหลักของจริยธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ความดีงามในที่นี้ไม่ใช่เพียงแค่การทำสิ่งที่ถูกต้องในระดับพื้นฐาน เช่น การไม่เบียดเบียนหรือไม่ทำร้ายผู้อื่น แต่ยังรวมถึงการแสดงออกถึงความเมตตา กรุณา ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สูงส่งและมีความหมายลึกซึ้งต่อชีวิตและสังคม การแผ่เมตตาเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับบุคคล และระหว่างบุคคลกับสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย การที่เรามีความเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้อื่นนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือลักษณะเฉพาะตัวของผู้ที่ได้รับเมตตาเท่านั้น แต่เป็นการแผ่เมตตาจิตอย่างไม่มีข้อจำกัด ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ เป็นมิตรหรือศัตรู ทุกคนล้วนสมควรได้รับความเมตตาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมที่พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญอย่างยิ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550) สำหรับเรื่องความดีงามในที่นี้ ยังสะท้อนถึงการดำรงชีวิตด้วยการหลีกเลี่ยงการกระทำที่เป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่น นั่นคือการไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายผู้อื่นทางกาย วาจา และใจ สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างสมดุลให้กับชีวิต ทำให้เกิดความสงบสุขในใจของผู้ปฏิบัติและสร้างความมั่นคงในสังคม การไม่เบียดเบียนและการแสดงความเมตตายังเป็นการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น มีความอดทนต่อความยากลำบากในชีวิต สามารถดำเนินชีวิตไปอย่างมีศีลธรรมและมุ่งสู่เป้าหมายที่สูงขึ้นตามหลักพุทธศาสนา ความดีงามในกรณียเมตตสูตรนี้เป็นการฝึกฝนตนเองให้มีความสงบเยือกเย็น มีความตั้งมั่นในคุณธรรม โดยการละทิ้งความโกรธ ความอิจฉาริษยา และการเบียดเบียนผู้อื่น (เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, 2545) ในการแผ่เมตตาจิตอย่างไม่จำกัดยังมีประโยชน์อย่างมากในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม การที่บุคคลสามารถปฏิบัติตามหลักเมตตาได้อย่างแท้จริงนั้น จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ปรองดองและยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว ในชุมชน หรือในสังคมใหญ่ ความเมตตาสร้างบรรยากาศที่ดีในสังคม ลดการขัดแย้ง และส่งเสริมความสงบสุขโดยรวม การปฏิบัติตามกรณียเมตตาสูตรจึงถือว่า เป็นการเสริมสร้างทั้งความดีงามส่วนบุคคลและความดีงามของสังคมในวงกว้าง (จำเริญรัตน์ เจือจันทร์, 2548)

5.2 ด้านคุณธรรม หมายถึง คุณธรรมในกรณียเมตตสูตรมีความสำคัญอย่างมากในฐานะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การสั่งสมคุณธรรม เช่น การเจริญเมตตาจิต ความซื่อสัตย์ ความอดทน และความเคารพในผู้อื่น ทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีเสถียรภาพและไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยุ การมีคุณธรรมจะช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ ไม่ว่าจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายหรือยากลำบาก การเจริญเมตตาในที่นี้ยังช่วยพัฒนาความมั่นคงในจิตใจ บุคคลที่มีคุณธรรมย่อมไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม และยังพร้อมที่จะยืนหยัดในความถูกต้องแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก (จำเริญรัตน์ เจือจันทร์, 2548) โดยการสั่งสมคุณธรรมยังเป็นการฝึกฝนจิตใจให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้อย่างสงบและมั่นคง คุณธรรมทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีวินัย และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้า การมีคุณธรรมยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ผู้ที่มีคุณธรรมจะสามารถเป็นผู้นำที่น่าเชื่อถือได้ เพราะเขาสามารถแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมยังช่วยให้เกิดการพัฒนาในองค์กรหรือสังคมได้อย่างยั่งยืน คุณธรรมในกรณียเมตตาสูตรยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นในสังคม ซึ่งนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺ

โต), 2550) อนึ่งคุณธรรมยังช่วยให้บุคคลมีจิตใจที่สงบและมีสมาธิ การพัฒนาคุณธรรมทางจิตใจ เช่น การฝึกสมาธิและวิปัสสนา เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนามุ่งเน้น เพราะการมีสมาธิที่ดีช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ คุณธรรมเหล่านี้ยังช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น และสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาในชีวิตได้อย่างมั่นคง ความสำคัญของคุณธรรมจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ในระดับบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการสร้างสังคมที่มีเสถียรภาพและความยั่งยืนอีกด้วย (เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, 2545)

5.3 ด้านคุณค่า หมายถึง คุณค่าของการปฏิบัติตามกรณียเมตตสูตรอยู่ที่การพัฒนาตนเองทั้งในระดับส่วนบุคคลและระดับสังคม การปฏิบัติตนด้วยการเจริญเมตตาจิตไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการสร้างคุณค่าทางจิตวิญญาณและจิตใจ คุณค่าของการแผ่เมตตาคือการทำให้บุคคลมีความสงบสุขทางจิตใจ ไม่ถูกกระทบจากความโกรธ ความอิจฉาริษยา หรือความเกลียดชัง ความสงบสุขที่เกิดขึ้นจากการเจริญเมตตานี้เป็นคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์ ซึ่งไม่สามารถหาจากทรัพย์สินหรือวัตถุภายนอกได้ การปฏิบัติตามหลักเมตตานำไปสู่การพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น และสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้อย่างสงบ ซึ่งคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรยังสะท้อนถึงความสำคัญของการมีสติและปัญญาในการดำเนินชีวิต การใช้ปัญญาเพื่อพิจารณาสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทำให้บุคคลสามารถมองเห็นความเป็นจริงของชีวิตและสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเจริญเมตตายังทำให้บุคคลมีความสัมพันธ์ที่ดีและมีความเท่าเทียมกับผู้อื่น คุณค่านี้เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนาสอนให้ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความเป็นธรรมในสังคม การดำเนินชีวิตด้วยความเมตตาและปัญญานี้จึงเป็นคุณค่าที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสงบและมีความสุขอย่างยั่งยืน (จำเริญรัตน์ เจือจันทร์, 2548) และคุณค่าในกรณียเมตตาสูตรยังเกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมที่ดี ความเมตตาเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม การที่บุคคลมีความเมตตาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ทำให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข คุณค่านี้ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัวจนถึงสังคมใหญ่ การปฏิบัติตามคุณค่าทางจริยศาสตร์ในกรณียเมตตาสูตรจึงนำมาซึ่งความสงบสุขและความเจริญทางสังคมที่ยั่งยืน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550) กล่าวโดยสรุป การศึกษาจริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตรแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการแผ่เมตตาจิตและการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ซึ่งส่งผลดีทั้งต่อความสงบสุขส่วนบุคคลและสังคมโดยรวม ความดีงาม คุณธรรม และคุณค่าเหล่านี้เป็นหลักสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและชีวิตที่สมบูรณ์ตามหลักพุทธศาสนา

6. อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า **จริยศาสตร์** เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยความประพฤติของมนุษย์ โดยเน้นไปที่การตัดสินความถูกต้อง ผิด และความเหมาะสมในการกระทำ จริยศาสตร์ช่วยให้มนุษย์พิจารณาถึงคุณค่าของการกระทำที่ดีและชั่ว ผลของการกระทำส่งผลต่อคุณค่าในการดำเนินชีวิตและความเจริญก้าวหน้าทางจิตใจ จริยศาสตร์ทั่วไปนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการแสวงหาคุณค่าสูงสุดของชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเชิดชัย เลิศจิตรเลขา (2545) ที่ระบุว่า “จริยธรรมมีบทบาทในการพัฒนาความประพฤติของบุคคลและการสร้างความสัมพันธ์ในสังคม” นอกจากนี้ จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2548) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของจริยศาสตร์ในการ

กำหนดแนวทางให้มนุษย์ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อน “จริยธรรมเป็นเข็มทิศที่นำทางการดำเนินชีวิตให้เกิดความสมดุลและความยุติธรรม”

การศึกษานี้ทำให้เข้าใจถึงแนวคิดเรื่องจริยศาสตร์ที่มุ่งเน้นการกำหนดกรอบการกระทำของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความถูกต้องตามมาตรฐานทางศีลธรรม จริยศาสตร์ไม่เพียงแต่เป็นการกำหนดเกณฑ์การตัดสินในเรื่องของความดีหรือชั่ว แต่ยังครอบคลุมถึงการแสวงหาคุณค่าที่เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับชีวิตมนุษย์ งานของ MacIntyre (2007) ใน After Virtue กล่าวถึงแนวคิดที่ว่า “การกระทำของมนุษย์สามารถถูกตัดสินได้จากบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะกำหนดสิ่งที่ถือว่าเป็นการกระทำที่มีคุณค่า” ที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรที่กล่าวถึงการพัฒนาศีลธรรมเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งจริยศาสตร์ในบริบทของพุทธศาสนามีความพิเศษตรงที่เน้นการฝึกฝนจิตใจและพัฒนาความเป็นมนุษย์ผ่านการกระทำที่ดีงามและการหลีกเลี่ยงความชั่ว ซึ่งมีการกล่าวถึงในงานของ Keown (1992) ใน The Nature of Buddhist Ethics ที่เน้นว่า “จริยศาสตร์พุทธศาสนาเป็นการนำเสนอหลักปฏิบัติที่เน้นถึงการฝึกฝนตนเองเพื่อบรรลุถึงความสุขที่แท้จริง” ดังนั้น จริยศาสตร์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

การศึกษาหลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรพบว่า หลักการที่สำคัญประกอบด้วยการปฏิบัติตามศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม หลักการเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการเจริญเมตตาไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่ยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลงดเว้นจากการเบียดเบียนและกระทำความดี ตามหลักของกรณียเมตตสูตร ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นกระบวนการที่พุทธศาสนามุ่งเน้นให้ปฏิบัติเพื่อการเจริญก้าวหน้าในชีวิต การฝึกฝนศีลเป็นการควบคุมการกระทำทางกายและวาจา สมาธิเป็นการควบคุมจิตใจให้มั่นคง ส่วนปัญญาคือการเห็นความจริงของโลกและชีวิต ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า “การฝึกฝนตนด้วยการมีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความสุขที่ยั่งยืน” งานของ Harvey (2000) ใน An Introduction to Buddhist Ethics ยังเน้นถึงความสำคัญของการมีเมตตาในการดำเนินชีวิต โดยกล่าวว่า “การเจริญเมตตาช่วยให้บุคคลลดความโกรธเกลียดและความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นหนทางในการสร้างความสงบสุขในสังคม” ดังนั้น การปฏิบัติตามหลักจริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตรจะช่วยให้บุคคลเจริญเติบโตในทุกด้านของชีวิต ตั้งแต่ด้านกายภาพ จิตใจ ไปจนถึงการบรรลุธรรมสูงสุด คือ นิพพาน ซึ่งเป็นจุดหมายสูงสุดในพุทธศาสนา ซึ่งการศึกษาจริยศาสตร์ใน กรณียเมตตสูตร แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ เมตตาธรรม ในการพัฒนาตนเองและสังคม หลักเมตตาจิตสอนให้บุคคลแผ่ความเมตตาโดยไม่จำกัด ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ และเป็นการแสดงออกถึงความดีงามอันยิ่งใหญ่ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่สงบสุขระหว่างบุคคลและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ การปฏิบัติตามหลักเมตตานี้จึงมีผลไม่เพียงแค่ทางจิตวิญญาณ แต่ยังส่งผลในระดับสังคม ช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างสังคมที่สงบสุขมากขึ้น (Chakrabarti, 2020)

คุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรนั้นมีความครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาตนเองไปจนถึงการสร้างความสมดุลในสังคม ด้านคุณธรรม จริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตรยังมุ่งเน้นไปที่การสั่งสมคุณธรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงทางจิตใจและความมีเสถียรภาพในชีวิต การฝึกฝนตนเองด้วยการมีเมตตา ความซื่อสัตย์ และ

การไม่เบียดเบียน ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติและเหตุผล สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่พัฒนาจิตใจของบุคคล แต่ยังสร้างความเป็นปึกแผ่นในสังคม การปฏิบัติตนด้วยคุณธรรมเช่นนี้ทำให้บุคคลมีศักยภาพในการเป็นผู้นำที่มีจริยธรรม และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นในการเผชิญกับความท้าทายในสังคม (Ladwig & Schlieter, 2019) โดยคุณค่าทางจริยศาสตร์นี้ไม่เพียงแต่ช่วยในการปฏิบัติตนให้มีศีลธรรมและความเมตตาเท่านั้น และด้านคุณค่า จริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตรยังสะท้อนถึงคุณค่าที่แท้จริงของการมีชีวิตอยู่ การแผ่เมตตาและการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมนี้ทำให้เกิดความสงบสุขในใจ รวมถึงเป็นเครื่องมือในการเผชิญกับปัญหาในชีวิตประจำวัน ความสงบที่ได้จากการเจริญเมตตาจิตช่วยลดความกังวลและความเครียด ซึ่งมีประโยชน์ทั้งต่อร่างกายและจิตใจในระยะยาว (Harvey, 2020) อีกทั้งยังบ่งบอกคุณค่าเหล่านี้ยังนำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและยุติธรรม การใช้เมตตาจิตในชีวิตประจำวันช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีจิตใจที่เปิดกว้างและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่แบ่งแยก ซึ่งถือเป็นคุณค่าที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมสมัยใหม่ (Barua, 2022) ล้วนเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ในระดับลึกแสดงให้เห็นว่า จริยศาสตร์นี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแนวคิดของ Aristotle (2004) ที่กล่าวถึงใน Nicomachean Ethics ว่า “การแสวงหาความสุขที่แท้จริงมาจากการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมและการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศ” ในกรณียเมตตสูตรจะเห็นได้ชัดว่า การปฏิบัติตามศีล สมาธิ และปัญญานั้นมีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการสร้างความสมดุลและความสงบในจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Collins (1982) ใน Selfless Persons: Imagery and Thought in Theravada Buddhism ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบรรลุสภาพจิตที่บริสุทธิ์ผ่านการปฏิบัติธรรม สำหรับคุณค่าทางจริยศาสตร์ ในกรณียเมตตสูตร พบว่าคุณค่านี้สามารถแบ่งออกเป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับต้น (ศีล), ระดับกลาง (สมาธิ), และระดับสูง (ปัญญา) ในระดับต้น การปฏิบัติศีลช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ในระดับกลาง สมาธิช่วยพัฒนาความสงบและความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งจำเป็นในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ส่วนในระดับสูง ปัญญาช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจความจริงของโลกและชีวิตอย่างถ่องแท้ โดยการพัฒนาปัญญาผ่านการเจริญวิปัสสนานั้นไม่เพียงแต่ช่วยให้บุคคลรู้เท่าทันความเป็นจริง แต่ยังส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาปัญญานี้สอดคล้องกับแนวคิดของจำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2548) ที่กล่าวว่า “ปัญญาเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล และสามารถแก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้น คุณค่าทางจริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตรไม่ได้จำกัดเพียงแค่การฝึกฝนตนเองเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ผ่านการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี และการปฏิบัติในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสรรพสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เน้นความเมตตากรุณา และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

7. สรุป

จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยการกำหนดเกณฑ์การกระทำของมนุษย์โดยใช้มาตรฐานทางศีลธรรมในการตัดสินว่าอะไรถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร จริยศาสตร์เป็นการแสวงหาความหมายของชีวิตและคุณค่าที่แท้จริงของการกระทำ จริยศาสตร์ในบริบททั่วไปนั้นเชื่อมโยงกับการสร้างบรรทัดฐานที่เป็นประโยชน์

สำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม การศึกษาจริยศาสตร์นี้ทำให้เข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนมีหน้าที่ปฏิบัติตนด้วยความถูกต้องและจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคมให้มีความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุข และในบริบทของพุทธศาสนา จริยศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาจิตใจ โดยเฉพาะการเน้นที่การปฏิบัติตนตามหลัก ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตตามแนวทางพุทธศาสนา การมีศีลช่วยควบคุมการกระทำทางกายและวาจา การฝึกสมาธิช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจ และการพัฒนาปัญญาทำให้สามารถเห็นความจริงของโลกอย่างถูกต้อง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่ช่วยให้มนุษย์พัฒนาคุณธรรม และเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสุขที่แท้จริงของชีวิต

หลักจริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตร คือกรณียเมตตสูตรเป็นพระสูตรที่เน้นการเจริญเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย โดยมุ่งเน้นให้มนุษย์มีจิตใจกรุณา อ่อนโยน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การปฏิบัติตามหลักเมตตานี้ประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ศีล คือการปฏิบัติศีลเป็นการควบคุมการกระทำทางกายและวาจาให้ถูกต้อง ไม่ทำร้ายตนเองและผู้อื่น ศีลเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งสมาธินั้น คือการฝึกสมาธิช่วยให้จิตใจมีความสงบ แน่วแน่ และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี สมาธิยังช่วยเสริมสร้างสติปัญญาและทำให้การตัดสินใจในชีวิตเป็นไปอย่างมีเหตุผล และปัญญา คือปัญญาเป็นการรู้เท่าทันความจริงของโลกและชีวิต การฝึกฝนปัญญาผ่านการเจริญวิปัสสนาช่วยให้บุคคลสามารถเห็นความจริงของสรรพสิ่งตามที่มันเป็น ซึ่งเป็นการขจัดอวิชชาและความทุกข์ ดังนั้นกรณียเมตตสูตรยังเน้นการพัฒนาจิตใจผ่านการเจริญเมตตา การสวดแผ่เมตตาจิตไปยังสรรพสัตว์ทำให้เกิดความสงบและช่วยปกป้องจากภัยอันตราย ทั้งนี้ยังส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติ

คุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณียเมตตสูตรสามารถแบ่งออกได้เป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับต้น คือการปฏิบัติศีลเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิตประจำวัน การงดเว้นจากการกระทำผิดและการสร้างคุณธรรมพื้นฐานเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม การมีศีลทำให้บุคคลมีความเคารพในสิทธิและความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งและการเบียดเบียนในสังคม และในระดับกลาง คือ สมาธิเป็นการพัฒนาจิตใจให้มั่นคงและสงบ การฝึกสมาธิช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมความคิดและอารมณ์ได้ดีขึ้น ทำให้มีสติปัญญาในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ สมาธิยังช่วยให้เกิดความเข้าใจและความเมตตาอย่างลึกซึ้งต่อผู้อื่น สุดท้ายระดับสูง คือ ปัญญาคือการเห็นความจริงตามที่มันเป็น การเจริญปัญญาทำให้บุคคลสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์และความหลงผิด ปัญญาทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผลและสมดุล ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปฏิบัติตามกรณียเมตตสูตร นั่นคือ การบรรลุนิพพาน ดังนั้นการศึกษานี้ยังพบว่า การปฏิบัติตามหลักจริยศาสตร์ในกรณียเมตตสูตรไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาตนเองเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางสังคมที่สำคัญ โดยช่วยสร้างความสงบสุขและความเข้าใจระหว่างกันในสังคม การเจริญเมตตายังเป็นแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้งและปัญหาสังคมต่าง ๆ ทำให้สังคมมีความสงบสุขและเจริญรุ่งเรือง สำหรับในส่วนของ การประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมจากกรณียเมตตาสูตรในปัจจุบันพบว่า แนวทางการเจริญเมตตาจิตและการมีคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในหลากหลายบริบท เช่น การบริหารจัดการองค์กร การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม และการพัฒนาชีวิตครอบครัว ซึ่งกล่าวโดยสรุป จริยศาสตร์ในกรณียเมตตาสูตรเน้นการพัฒนาตนเองด้วยการแผ่เมตตาจิตและการมีคุณธรรม อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสงบสุข หลักการเหล่านี้

ไม่เพียงแต่มีผลต่อบุคคลในระดับส่วนบุคคล แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่เท่าเทียมและยุติธรรม หากบุคคลในสังคมสามารถนำหลักเมตตาจิตและคุณธรรมเหล่านี้มาใช้ในชีวิตประจำวัน สังคมจะสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (Barua, 2022; Harvey, 2020) การที่บุคคลสามารถฝึกฝนตนเองให้มีเมตตาจิตและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมนี้ จะนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต และความสุขอย่างยั่งยืน ไม่เพียงแต่ในระดับบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม (Schroeder, 2019)

8. ข้อเสอนแนะ

8.1ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า โดยภาพรวมของปัญหาที่เกิดจากการไม่ประพฤติตามหลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตรย่อมเป็นตัวแปรหรือปัจจัยที่นำไปสู่เงื่อนไขให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งปัญหานั้น ๆ ควรได้นำหลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตรมาเป็นข้อหลักปฏิบัติเพื่อบรรเทาหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำเอาหลักจริยศาสตร์ไปประพฤติปฏิบัติ ในการแก้ไขปัญหาของชีวิตในด้านนั้น ๆ ทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) ส่งเสริมให้สังคมมีความรู้ความเข้าใจในจริยศาสตร์ให้รู้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร ไม่ควร ทำให้รู้ว่า เมื่ออยู่ร่วมกันควรปฏิบัติต่อกันอย่างไร จึงจะเป็นความดีงามทำให้เกิดคุณค่าในการกระทำ เช่น ความมีเมตตากรุณาต่อกันและกัน เป็นต้น

2) ส่งเสริมให้มนุษย์ที่อาศัยร่วมกัน ควรใช้เหตุและผล หรือ ปัญญาในการแก้ปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นทั้งของตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ ไม่ควรใช้แต่กำลังหรืออารมณ์ในการตัดสินใจ

3) ส่งเสริมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในสถานศึกษาในการผลิตเยาวชนสมัยใหม่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคง

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องศึกษาหลักจริยศาสตร์ที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตรในครั้งนี้ ซึ่งมีเนื้อหาในการศึกษาที่กว้างมาก ยังมีเนื้อหาขอบเขตที่สามารถทำการศึกษาได้อีกหลายประเด็น แต่ครั้งนี้เป็นการนำเสนอหลักการและวิเคราะห์ในบางประเด็นเท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อการศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาเปรียบเทียบหลักจริยศาสตร์และหลักพุทธจริยศาสตร์ 2) ศึกษาแนวทางการปฏิบัติธรรมที่ปรากฏในกรณีเมตตสูตร 3) ศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักเมตตาธรรมในสถานสงเคราะห์

9. เอกสารอ้างอิง

จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. (2548). *จริยศาสตร์: ทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

เชิดชัย เลิศจิตรเลขา. (2545). *จริยศาสตร์เพื่อชีวิต*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเซนต์หลุยส์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). *สนทนาธรรม คติจตุคามรามเทพ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Aristotle. (2004). *Nicomachean Ethics* (R. Crisp, Trans.). Cambridge: Cambridge University Press.

Barua, A. (2022). *Buddhist Ethics in Contemporary Society: Applications and Implications.* Milton Park: Routledge.

Chakrabarti, A. (2020). *Ethics of Compassion in the Buddhist Tradition.* London: Springer.

Collins, S. (1982). *Selfless Persons: Imagery and Thought in Theravada Buddhism.* Cambridge: Cambridge University Press.

Gethin, R. (1998). *The Foundations of Buddhism.* Oxford: Oxford University Press.

Harvey, P. (2000). *An Introduction to Buddhist Ethics: Foundations, Values, and Issues.* Cambridge: Cambridge University Press.

Keown, D. (1992). *The Nature of Buddhist Ethics.* London: Palgrave Macmillan.

Ladwig, P. and Schlieter, J. (2019). *Buddhist Practice and Ethics: Religious and Moral Reflections*. Oxford: Oxford University Press.

MacIntyre, A. (2007). *After Virtue*, 3rd ed. Notre Dame: University of Notre Dame Press.

Scherer, B. (2018). *Buddhism in Action: Engaged Practice and Modern Society*. London: Palgrave Macmillan.

Schroeder, J. (2019). *Buddhist Ethics in the Modern World: A Guide to Practice and Reflection.* New York: SUNY Press.